

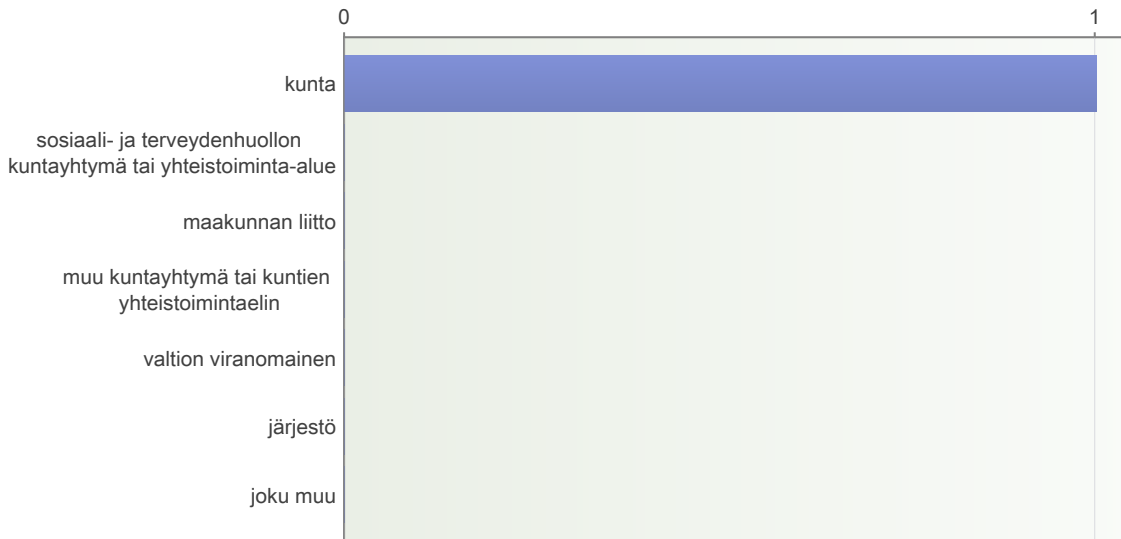
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Rautjärven kunta	Harri Anttila	harri.anttila@rautjarvi.fi	7.11.2016	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-ratkaisussa on keskitytty palvelujärjestelmän yhdenmukaiseen organisointitapaan ja hallintoon koko maan tasolla. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseen ja palvelujen käyttäjän näkökulman huomioonottamiseen olisi uudistuksessa keskityttävä enemmän.

Valinnanvapausmallin mukaan ottaminen uudistukseen johtaa tilanteeseen, jossa kasvukeskitymissä asukkailla on aidot valinnanvapauden mahdollisuudet, mutta syrjäseutujen asukkailla ei. Monituottajamalli ei takaa, että palveluintegraatio toteutuu ja palvelut ovat saatavilla asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Nähtävissä on, että asiakas joutuu todennäköisesti asioimaan monen eri palveluntuottajan kanssa riippuen siitä, millaisesta asiasta kulloinkin on kysymys. Asiointiprosessit voivat olla katkonaisia, mikäli monitoimijaverkossa tiedon kulku ja hoitoketjut eivät ole kitkattomia. Hallituksen esityksessä ehdotetun monituottajamallin organisointi ja valinnanvapauden sisältö ovat ratkaisevassa asemassa palveluiden saatavuuden tosiasiallisessa toteutumisessa. Palvelujen saatavuuden erilaistuminen voi pahimmillaan johtaa jopa terveys- ja hyvinvointierojen kasvamiseen.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys nojaa vahvasti siihen, että markkinaehtoinen perustason terveydenhuolto, valtion rahoitus maakunnille ja tiivis maakuntiin kohdistuva valtion ohjaus ja keskitetyt tukipalveluyhtiöt, toisivat kustannustehokkuutta toimintaan. Arviointia varsinkin niistä vaikutuksista, jotka ehdotetulla järjestelmällä voidaan saavuttaa tai olla saavuttamatta kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja sitä kautta terveystasossa, tarvittaisiin enemmän.

Kustannusten kasvun hillitseminen 3 miljardilla eurolla voi johtaa siihen, että säästöt tehdään maakunnan rahoitusta leikkaamalla riippumatta palvelutarpeesta ja saatavilla olevista hoitomenetelmistä. Tämäkin on uhka kansalaisten yhdenvertaisuudelle palvelujen saatavuudessa, Maakuntarahoituksen mekaaninen leikkaaminen ei ole toimiva ratkaisu, vaan sopeutustoimissa pitää voida ottaa huomioon alueitten erilaiset olosuhteet ja ylipäättään mahdollisuudet tehdä säästöjä asiakkaiden yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden vaarantumatta.

Kuntien toiminnan ja investointien rahavirrat puolestaan vähenevät, suhteellinen velkaantuneisuus talouden alijäämääriski kasvaa uudistuksen vuoksi. Uudistuksen yhteydessä on taattava se, ettei kuntien velkojien asema heikkene kuten ei myöskään kuntien ja jäljelle jäävien kuntayhtymien asema lainamarkkinoilla.

Uudistuksen läpivieminen vie alussa paljon resursseja. Esimerkiksi palkkaharmonisointi ja uudet tieto- ja viestintäteknikan järjestelmät vievät arviolta liki miljardi euroa. Mahdollinen kustannusten taittuminen tulee vasta pidemmän ajan kuluessa. Muutoksen toteuttaminen voi olla kustannuksiltaan pienempi, jos hyödynnetään jo olemassa olevaa organisaatioiden yhteistyötä, kokemusta ja osaamista. Pääallekkäisten uusien rakenteiden perustamista tulisi välttää.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys lisää näennäisesti kansanvaltaista päätöksentekoa, mutta käytännössä jättää hyvin vähän liikkumavaraa päätöksentekijöille. Valtion rahoitus ja sen perusteella legitimoitu vahva maakuntiin kohdistuva ohjaus kaventaa päätösvaltaa. Esityksen ongelmakohtiin kuuluu mm. se, että oikeus päättää palvelujen tuotantotavasta on erittäin rajoitettu. Maakunnalle asetetut velvoitteet esim. yhtiöittämisestä ja valtakunnallisten in-house -yhtiöiden palvelujen käyttämisestä, maakuntien lainanoton rajoittaminen, puuttuva verotusoikeus, investointien ohjaus ja palvelujen kokoaminen vain joidenkin maakuntien järjestettäväksi vievät maakuntien aseman hyvin kauaksi Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjassa määritellystä paikallisen itsehallinnon käsitteestä eli oikeudesta ja kelpoisuudesta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti. Palvelujen järjestämisvastuun, tuottamis- ja rahoittamisvastuun erottaminen toisistaan luovat ohjaussuhteiltaan ja organisaatiomuodoiltaan monisyisen rakenteen, jossa poliittisen päätöksenteon ja vastuunkannon yhteys hämärtyy. Esityksessä ehdotettuja rajoituksia ja velvoitteita pitäisi monin osin lieventää, jotta aidolle kansanvaltaiselle päätöksenteolle jäisi enemmän sijaa.

Maakunnan määrittäminen yhdeksi vaalipiiriksi voi asettaa maakunnan eri osa-alueiden edustuksen maakuntavaltuustossa epätasa-arvoiseksi. Minimiedustuksen varmistamiseksi tulisi maakunnan jokaiselle kunnalle taata yksi edustaja maakuntavaltuustossa, joka olisi korkeimman vertausluvun saanut ko. kunnassa asuva henkilö. Kyseinen henkilö nousisi omassa ehdokaslistassaan valittujen joukkoon ja hänen edellään korkeammalla vertausluvulla olevat siirtyisivät sijan alaspäin.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnan hallintoa ja johtamista (valtuusto, maakuntahallitus ja niiden tehtävät sekä oikeus hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta), luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa. Säännökset ovat suhteellisen ongelmattomia maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseksi. Suurimmat haasteet ovat tilaaja-tuottaja –mallin ja yhtiöittämisveloitteen vuoksi muodostuvan maakuntakonsernin johtamisessa ja ohjauksessa. Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännöksiin valtakunnallisista palvelukeskuksista on vaikea ottaa kantaa, koska uusien palvelukeskusten perustamisen vaatimista kustannuksista, rahoituksesta, henkilöstömääristä tai ansaintamalleista ei ole vielä tarkempia arvioita. Maakunnille on kuitenkin asetettu palveluiden käyttövelvollisuus. Tämänhetkisen tiedon valossa säännöksiä ei ehdotetussa laajuudessa tarvita. Jo vuosia toimineiden valtakunnallisten ja maakunnallisten tukipalveluyhtiöiden osaaminen, resurssit ja kokemus palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä on hyödynnettävä eikä perustaa uusia organisaatioita. On myös mietittävä, mitä jo olemassa olevien valtakunnallisesti toimivien kuntayhtiöiden ja maakunnallisesti toimivien kuntien palveluyhtiöiden liiketoiminnalle tapahtuu uudistuksen toteutuessa ja ovatko valtion toimet tällöin niiden kannalta perusteltuja. Palvelukeskusten selvitystyö on meneillään, ja olisi aiheellista selvittää palveluiden tuottamista verkostomaisesti jo olemassa olevien tukipalveluorganisaatioiden avulla. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista ja eri palvelukeskusten tehtävistä jättää liian avoimeksi palvelukeskusten ohjausta, päätöksentekoa ja maakuntien vaikutusmahdollisuuksia koskevia seikkoja. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskuksen roolia vielä hahmotellaan. Kiinteistöjen kohtalo on ylipäätänsä erittäin ongelmallinen kysymys kunnille, joiden palveluverkon kannalta tarpeettomiksi käyvät sote-kiinteistöt jäävät kuntien vastuulle. Kiinteistöinvestoinnit on aikanaan tehty vuosikymmeniksi kunnille lailla määrättyjen tehtävien hoitamiseksi. Kysymyksen kokoluokan vuoksi tulisi vielä tarkastella vaihtoehtoisia ratkaisuja. Pääperiaatteena tulee olla, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valmisteilla olevassa maakuntien tehtävien erityislainsäädännössä on varmistettava se, etteivät maakunnan tehtävät ole rinnakkaisia tai päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa. Selkeyttämistä vaatii esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä elinkeinojen edistämiseen ja työllisyyden hoitoon liittyvä työnjako ja tehtävät maakuntien ja kuntien välillä. Maakunnan lakisääteisten tehtävien ohella lain pitää mahdollistaa se, että maakunta voi ottaa hoitaakseen kunnilta muitakin kuin lakisääteisiin tehtäviin liittyviä tehtäviä ja sopia maakunnan ja kuntien välisestä yhteistyöstä, palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta samoin reunaehdoin kuin kuntalaissa on säädetty. Maakunnan tehtäväalan sitominen vain lakisääteisiin tehtäviin on monissa maakunnissa pitkälle viedyn maakunnallisen yhteistyön kannalta heikennys. Maakunnat ja kunnat ovat jatkossakin tiiviissä vuorovaikutus- ja riippuvuussuhteessa toisiinsa, eivät vain nyt laissa ehdotettujen tehtävien hoidossa. Maakunta tulee velvoittaa erilaisiin yhteistyön muotoihin kuntien kanssa, jotka paikallisiin olosuhteisiin sovitettuina tuovat joustavuutta ja vaikuttavuutta. Ympäristöasioiden hoidossa osa nykyisten ELY:jen tehtävistä siirtyy tulevaan AVI:in ja osa jää kuntiin. Maakunnilla tulisi olla suurempi rooli ympäristötehtävien hoitamisessa, mikä edesauttaisi mm. aluekehitystehtävien hoitamista jo valmistelun alusta alkaen (vrt. esim. liikenteen ja maankäytön suunnittelu). Valvonta, lupamenettelyt, luonnonsuojelutehtävät sekä yleisen edunvalvonnan tehtävät tulee olla maakuntahallinnon tehtävänä. Ympäristöterveydenhuollon lisäksi tulisi olla mahdollisuus hoitaa ympäristönsuojelun tehtäviä maakunnallisesti, ja siitä olisi säädettävä kuten rakennusvalvonnasta on säädetty. Kasvupalveluissakin työnjaon selkeyttäminen maakuntien ja kuntien välillä on tarpeen. Niissäkään ei saisi olla päällekkäisyyttä, vaan maakunnan pitää voida sopia kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. Pelastustoimen organisointi viiden pelastusalueen mukaisesti ei ole paras mahdollinen ratkaisu ensihoidossa tai pelastustoimessa. Päivystyssairaalan ja ensihoidon tiivis yhteys on ollut Etelä-Karjalassa hyvin toimiva eikä sen kehittämistä saa vaikeuttaa lakiteknisillä tai organisatorisilla ratkaisuilla. Pelastustoimen ja ensihoidon palvelujen tuottamisvastuu tulee säätää selkeästi maakuntien ja niiden palvelulaitosten vastuulle.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

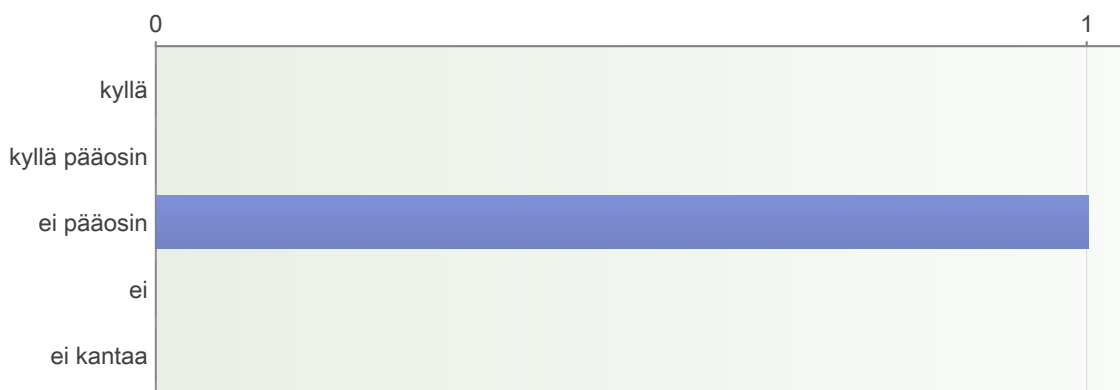
Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



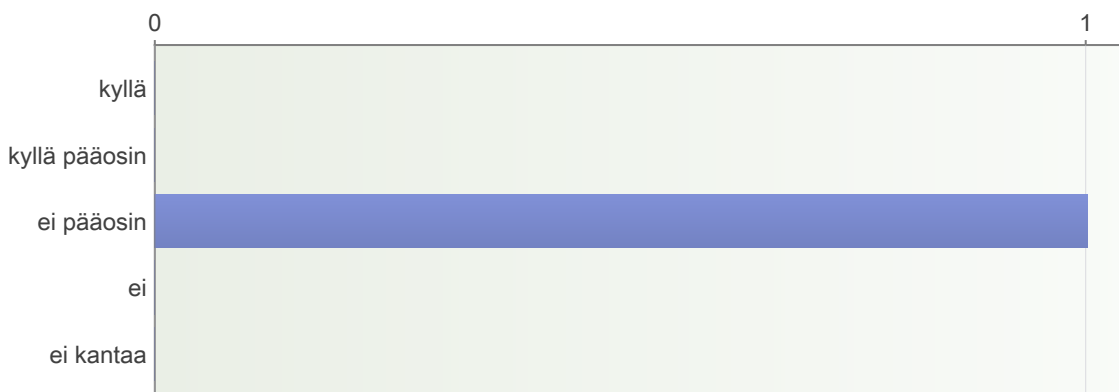
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnan palvelulaitos vastaa maakunnan palvelutuotannosta ja sen talouden, resurssien sekä asiantuntemuksen perusteella muodostuva valta on erittäin merkittävä verrattuna maakuntahallitukseen ja sen alaisiin viranhaltijoihin eli palveluiden järjestäjään. Palvelulaitoksen rooli suhteessa muihin palveluja toteuttaviin organisaatioihin ja niiden ohjaukseen on myös merkittävä. Palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle tekee toiminnan johtamisesta sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnasta ongelmallista. Tämänkaltaista tilaaja-tuottaja -mallia on koeteltu kunnissa eivätkä kokemukset ole olleet rohkaisevia. Palvelulaitos itsenäisenä oikeushenkilönä ilman luottamushenkilöohjausta on erittäin poikkeuksellinen organisaatio. Palvelulaitoksella, jolla sekä tilaaja- että tuottajavastuu, on käytännössä mahdollisuus käyttää maakunnan järjestämisvastuuseen liittyvää päätösvaltaa ilman selkeää demokraattista kontrollia. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulisivikin olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla

olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Kokemuksesta tiedetään, että niissä organisaatioissa, joilla on sekä järjestämisvastuu että tuotantovastuu, toiminta järjestyy ensisijassa tuotanto-organisaation tuotantokyvyn perusteella eikä asiakkaiden tai kansalaisten palvelutarpeista lähtien. Järjestämisvastuuseen liittyvät tilaajatehtävät tulisi selkeästi siirtää varsinaiselle maakuntahallinnolle, jolloin sillä olisi mahdollisuus aidosti valvoa ja päättää maakunnan kokonaisnäkökulmasta palveluverkostosta.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnan rahoituksen peruseriaatteisiin tulisi kuulua yleiskatteellisuus ja myöhemmin myös verotusoikeus. Alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittaminen muodostavat nykymuodossaan tarpeettoman tiukat reunaehdot maakuntien tarkoituksenmukaiselle taloudenhoidolle.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

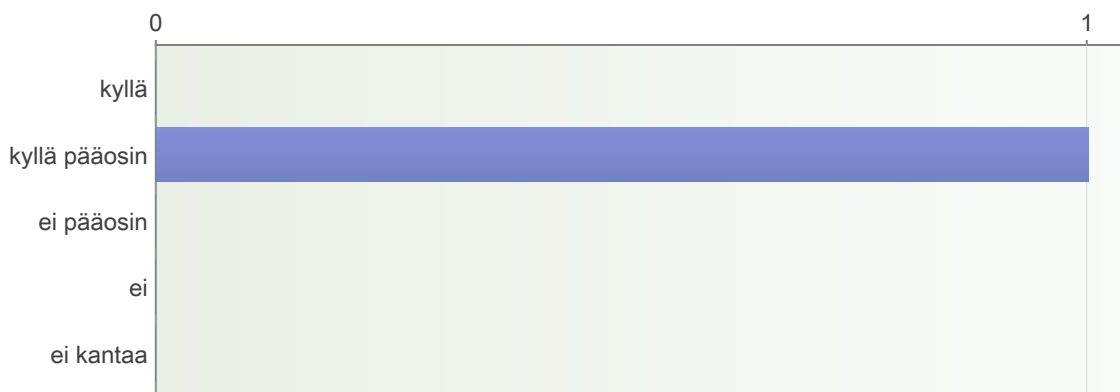
Vastaajien määrä: 1

- Kokonaisvaltainen tiedontarve sote- ja muissa palveluissa tulee olemaan suurta, joten tiedon saatavuuteen eri tietolähteistä ja tietojen yhdistämiseen maakuntatasolla on oltava mahdollisuudet. Tietosuojalainsäädäntö asettaa jo nykyisin esteitä tiedon hyödyntämiselle jopa yhden organisaation sisällä. On vaikea nähdä palvelutuotannon olevan sujuvaa, jos tiedonkulku eri toimijoiden välillä on kankeaa tai tietosuojakysymysten vuoksi mahdotonta. Yhtenäinen rakenne Etelä-Karjalassa on osittain mahdollistanut tiedon hyötykäytön prosessien johtamisessa ja tällaista kehittämistyötä pitäisi voida jatkaa.

Yhteistyön kuntien ja maakunnan välillä tulee olla mahdollista ja suotavaa maakunnan tahtotilan mukaisesti. Mm. työllisyys, elinkeinopalvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä asukkaiden osallisuus vaativat yhteistyötä. Etelä-Karjalassa on paljon kokemusta erilaisista yhteistyömuodoista ja -aloista kuntien, kuntayhtymien ja kunnallisten yhtiöiden kesken. Sopimisen tarve järkevimmistä toimintatavoista ja prosesseista tuskin poistuu jatkossakaan.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus ovat sote-uudistuksen kantavia teemoja. Vaikka palvelut haluttaisiinkin tuottaa lähellä asiakasta, olosuhteiden pakosta palveluiden tietyntasteinen keskittäminen on vääjäämätöntä henkilöstöressurssien riittävyyden ja kustannustehokkuuden vuoksi. Olennaisinta palveluiden saatavuudessa on kuitenkin valinnanvapausmallin sisältö ja toteutustapa. Toinen tärkeä kysymys on suurempiin kokonaisuuksiin koottujen palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittely sekä näiden palvelujen tuottamistapa. Palvelusta vastaava maakunta päättäisi kyseisistä asioista eivätkä muut maakunnat saisi tuottaa tai hankkia muualta näitä palveluja. Vaikuttamiskeinoksi jäisi valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Se ei välttämättä ole riittävä tapa vaikuttamiseen ja voi olla altis sopimuserimieliisyyksille.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa.

Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

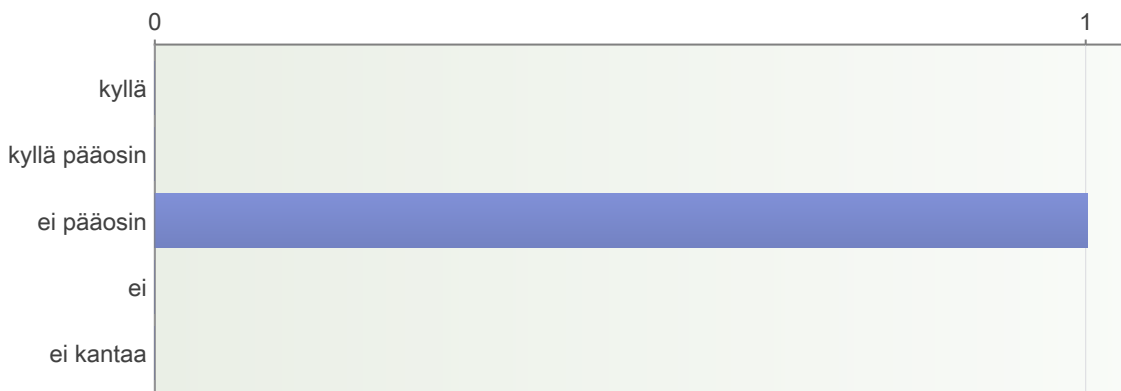


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yhteistyösopimuksen sitovuutta murtaa valtiolle annettava toimivalta. Ylipäätänsä valtion mahdollisuus puuttua operatiiviseen toimintaan ja päätöksentekoon järjestämislain 17 ja 18 §:ien mukaisesti on arveluttavaa.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

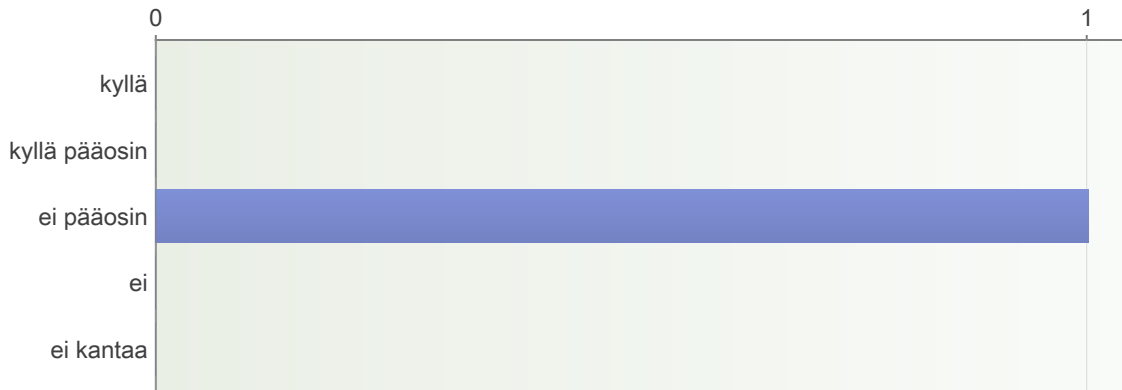


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Palveluintegraatiossa ovat mukana maakunta- ja kuntataso, sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalvelut, eri palveluntuottajat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla ja maakunnat ja yhteistyöalueet. Kokonaisuudesta muodostuu niin vaativa, että on kyseenalaista, löytyykö maakunnissa riittävää osaamista kokonaisuuden hallitsemiseen. Asiakkaan näkökulmasta palveluiden saumatonta ja sujuvaa ketjua ei toteutusmallissa ole näkyvissä. Kun integraation toteutuminen on suuresti riippuvainen nopeasti saatavilla olevasta ja eheästä asiakas- ja potilastiedosta, jonka käsittelyssä on kuitenkin otettava huomioon salassapitosäännökset ja asiakkaan tiedollinen itsemääräämisoikeus, vaikeuskerroin kasvaa entisestään. Uudistuksessa on ehdottomasti varmistettava tiedon kulun prosessit, tiedon saatavuus ja käsittelyoikeudet.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

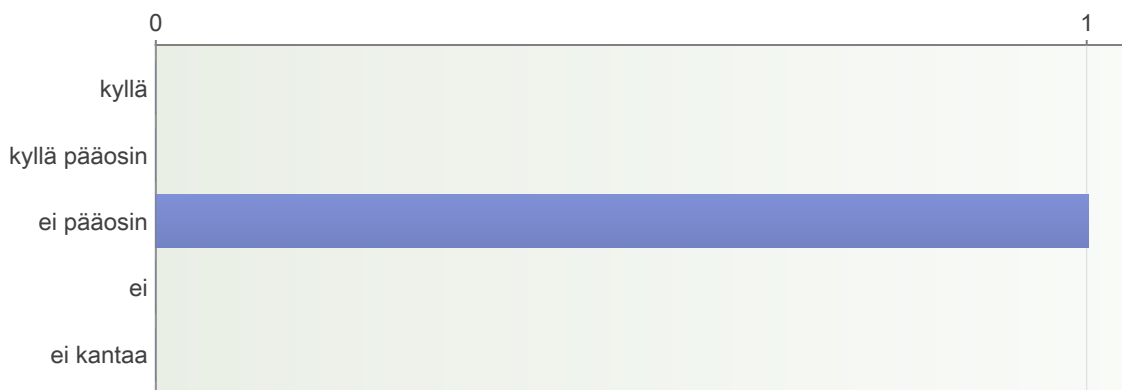


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtioneuvoston päätöksillä ryhdytään ohjaamaan maakuntia sitovasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämisen edellyttämässä toimenpiteissä sekä laajakantoisten investointien ja tietojärjestelmäpalvelujen toteuttamisessa. Jos maakuntien kohdalla puhutaan itsehallinnosta, on perin erikoista, että valtiolle tulee näinkin vahvoja ohjausmekanismeja. Ohjauksen yksityiskohtaisuus on liiallista ja valtioneuvostotasoinen päätöksenteko epätarkoituksenmukaista.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

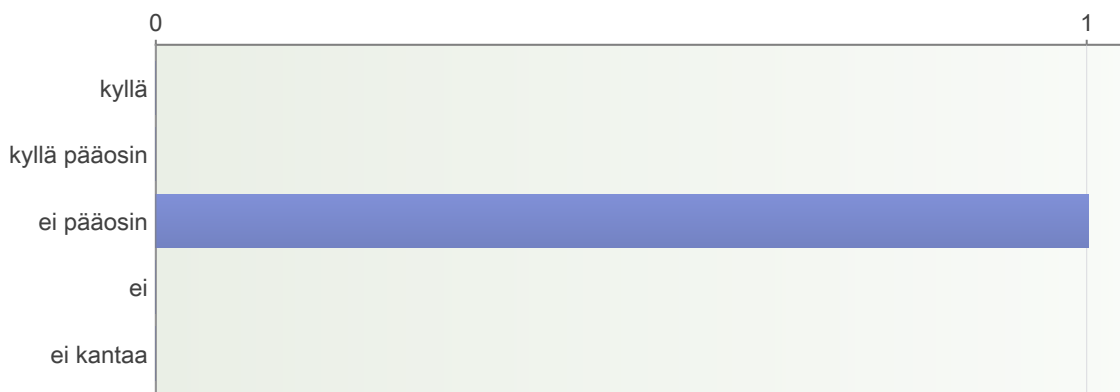


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ja palvelulaitoksen perustaminen lisäävät hallintoa ja hallintokustannuksia. Päteviä syitä tai perusteluja sille, miksi tilaaja-tuottaja –malliin on päädytty, ei ole esitysluonnoksessa kerrottu. Ehdotettu malli ei ole paras tapa vastata uudistuksen tavoitteisiin. Organisaatiorajojen lisääminen johtaa usein niiden väliseen kitkaan ja perusidea asiakkaan palvelemisesta katoaa organisaatioiden oman aseman varjeluun. Sote-uudistuksessa pitäisi keskittyä enemmän siihen, miten asiakasta palvellaan tehokkaasti, joustavasti ja mahdollisimman vähällä byrokratialla. Silloin maakunnalla on oltava mahdollisuus päättää itsenäisesti johtamismallistaan.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista on pohjoismaisessa hyvinvointivaltiojärjestelmässä huolehdittu pääosin verovaroin rahoitetussa palvelujärjestelmässä muun kuin taloudellisen voiton tavoittelun mielessä. Kun sosiaali- ja terveystalouden yhtiöittämistä perustellaan toimimisella kilpailutilanteessa markkinoilla, yritystoiminnan lähtökohdat nousevat painavammiksi perusteiksi kuin muut sosiaali- ja terveydenhuollon arvot. Yhtiöittämisen tavoitteena on saada aikaan kustannustehokkuutta. Yhtiöittäminen lisää palvelujen tuottamisen kustannustietoisuutta ja ymmärrystä hinnanmuodostuksesta. Suomalainen julkinen terveydenhuolto ei kansainvälisissä vertailuissa ole osoittautunut tehottomaksi tai kustannuksiltaan kestäättömäksi, mutta palvelutarpeen kasvu väestön ikääntyessä aiheuttaa kustannusten kasvua. Palvelutuotannon nykyisiin mm. julkisen sektorin lääkäripulasta johtuviin ongelmakohtiin voitaisiin yksinkertaisemmin ja nopeammin vastata esimerkiksi palvelusetelijärjestelmää laajentamalla kuin yhtiöittämällä julkisen sektorin palvelutuotantoa. Teknisesti yhtiöittäminen voidaan toteuttaa nopeasti, mutta palvelujen tuotteistaminen ja markkinoilla toimiminen vaativat pidemmän siirtymäajan. Jos maakuntien yhtiöt eivät menesty markkinoilla, suuret terveystalouden yhtiöt todennäköisesti valtaavat markkinat. Siksi olisikin tarpeen, että yhtiöittämisvelvollisuudelle annettaisiin esiettyä pidempi siirtymäaika, esim. vuoden 2022 loppuun saakka. Monimutkaisen konsernirakenteen välttämiseksi on todennäköisesti tarkoituksenmukaista yhtiöittää koko maakunnan tuotanto, vaikka vain murto-osalle palveluista olisi tarjolla muita palveluntuottajia. Yhtiöittämisvelvoitteen myötä riittävän toimintavapauden ja organisoimisen selkeyden takia käytännössä kaikki toiminta ja siihen liittyvä muu peruspalvelu on toteutettava yhtiöiden kautta koko maakunnan osalta, jolloin reuna-alueiden palvelut voidaan tuottaa samoilla periaatteilla. Maakunnan

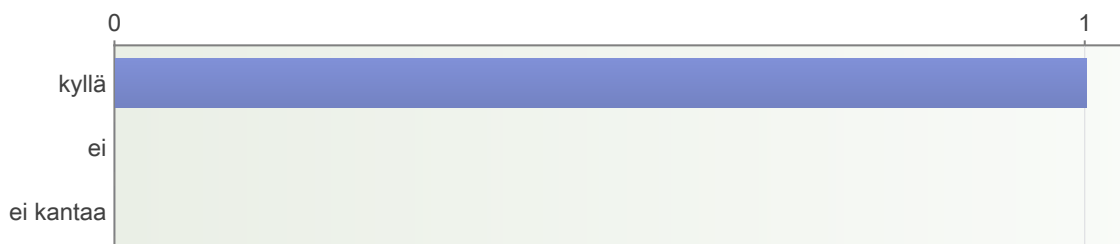
palvelulaitokselle ei ole tarpeen jättää omaa tuotanto-organisaatiota.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1



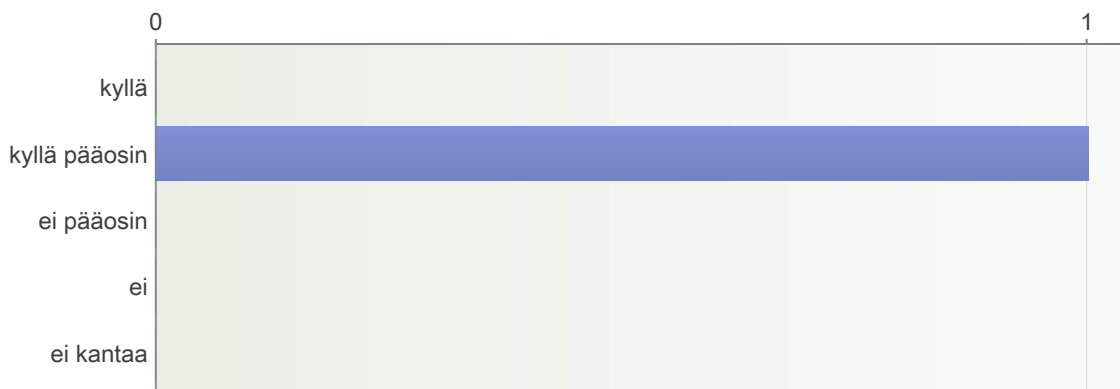
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

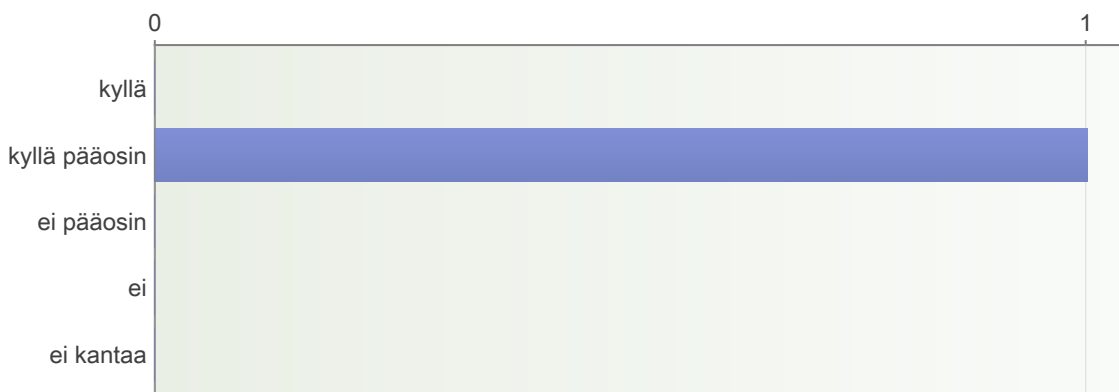


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väliaikaishallinto ja siihen liittyvät valtuudet on määritelty riittävällä tasolla. Maakunta voi itse päättää organisoinnista ja tarvittaessa myös valmistelun ohjauksesta. Valmistelutoimielimen jäsenet eivät toimitaan kuitenkaan edusta lähettävää viranomaistahoa vaan toimivat itsenäisesti virkavastuulla. Maakuntahallinnon perustamiseen tarvittavien omaisuuden, sopimuksiin, lainoihin, henkilöstöön ym. liittyvät selvitystöiden kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Etelä-Karjalassa on maakunnallisesti toimivia tukipalveluyhtiöitä, jotka tuottavat palveluita kunnille ja kuntayhtymille. Mikäli näitä tukipalveluyhtiöitä ei olisi, vastaavanlaisia tehtäviä hoitava henkilöstö olisi kunnissa ja siirtyisi liikkeenluovutuksen periaatteella maakuntaan. Tällaisten tukipalveluyhtiöiden ja niiden henkilöstön tilannetta ei ole selvennetty. Henkilöstöä ei esityksessä käsitellä tasa-arvoisesti muuhun henkilökuntaan nähden.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei

- Kuntien näkökulmasta ei ole hyväksyttävää, että omaisuus siirtyy uudelle organisaatiolle, mutta velat ja vastuut jäävät vanhalle organisaatiolle. Pääperiaatteena tulee olla, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Vuokrausmallissa vaarana on, että tehdyt pitkän tähtäimen investoinnit jäävät kolmen vuoden jälkeen edelleen katettaviksi, mutta ilman tulorahoitusta.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä on korjattava vuokrausajan siirtymäkauden pituudeksi vähintään viisi vuotta. Siirtymäkauden jälkeenkään kunnille jäävistä kiinteistöistä ei saa aiheutua kunnille taloudellisia vaikeuksia, vaan negatiiviset vaikutukset tulee kompensoida esimerkiksi avustuksilla ja hajauttamalla kiinteistöriskiä kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle. Kompensaation rahoittaminen on tehtävä muuten kuin vähentämällä kuntien yleistä valtionosuutta.

Omaisuusjärjestelyiden vaihtoehtoisia toteuttamistapoja olisi vielä syytä tutkia. Kuntien ja kuntayhtymien kaikki sote-kiinteistöt voitaisiin esimerkiksi siirtää maakunnille ja myöhemmin toimitilayhtiöön tai kunnat ja kuntayhtymät voisivat perustaa yhteisen toimitilayhtiön.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

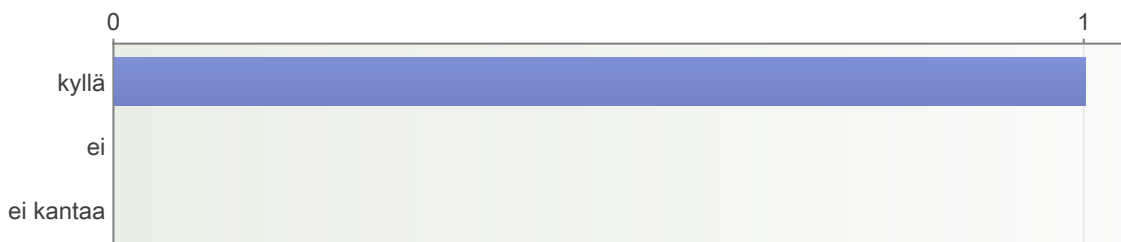


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kunnan jäsenten kannalta tavoite siitä, että uudistuksen vuoksi kenenkään verorasitus ei kasva, on oikea. Ehdotettu kuntien tasasuuruinen tuloveroprosentin alentaminen kaventaa kuitenkin itsehallinnollista päätösvaltaa, ja tuottaa ongelmia tapauksissa, joissa tuloveroprosenttia pitäisi nostaa jostain muusta syystä kuin maakuntauudistuksesta. Kun kuntien tulot laskevat suhteessa kuntien velkamäärään, suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa. Lainanhoitokustannukset kohoavat ja korkoriski nousee. Voi olla, että kunnat varmistavat kantokykyään korottamalla veroja vuonna 2018 ennen veroprosentin korottamiseen esitettyjen rajoitusten voimaantuloa.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

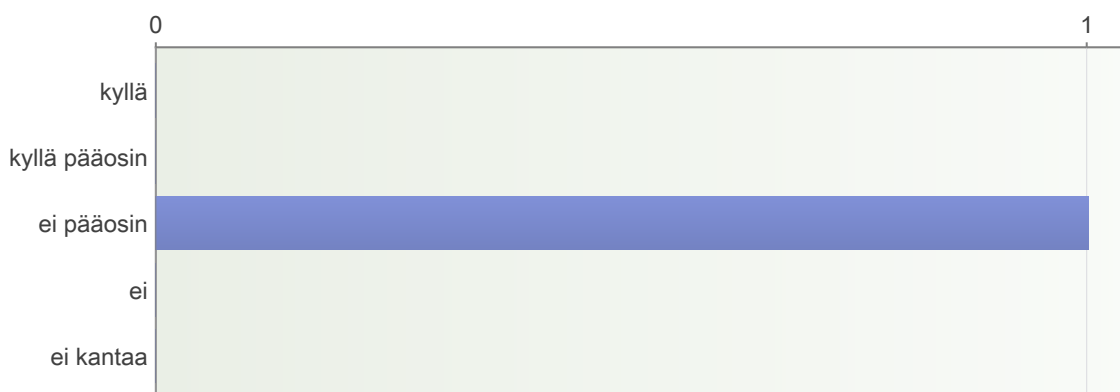


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kun maakuntien rahoitus on pääasiassa valtionrahoitusta, niistä muotoutuu tiukan ohjauksellisen vuoksi valtionhallinnon jatkeita. Aidon itsehallinnollisen aseman tunnuspiirteisiin kuuluisi verotusoikeus, mikä olisi toteutettava uudistuksen myöhemmässä vaiheessa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

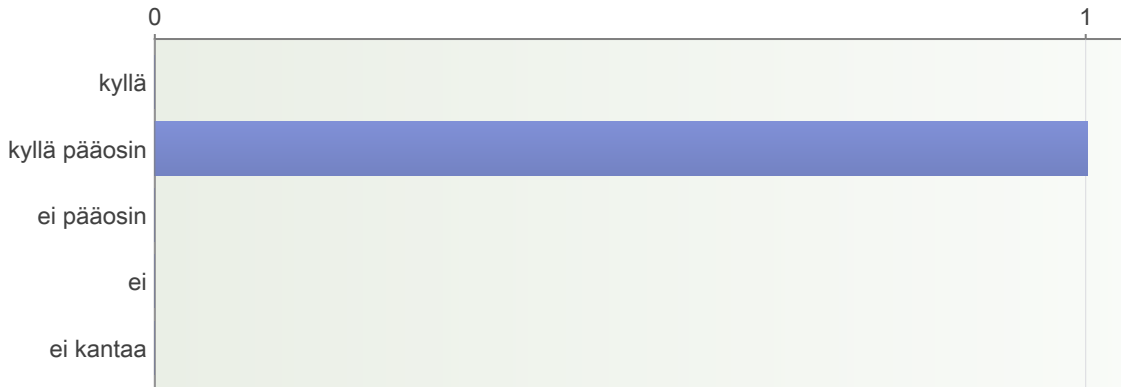


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien tulojen riittävyys suhteessa tehtäviin ja velvoitteisiin tulee turvata rahoitusperiaatteen mukaisesti. Rahoituslain rajoite maakuntien rahoitukselle maakuntaindeksiin sitomisen muodossa sekä maakuntalaissa olevat alijäämän kattamisveloitteet ja arviointimenettelykriteerit eivät tue tätä periaatetta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

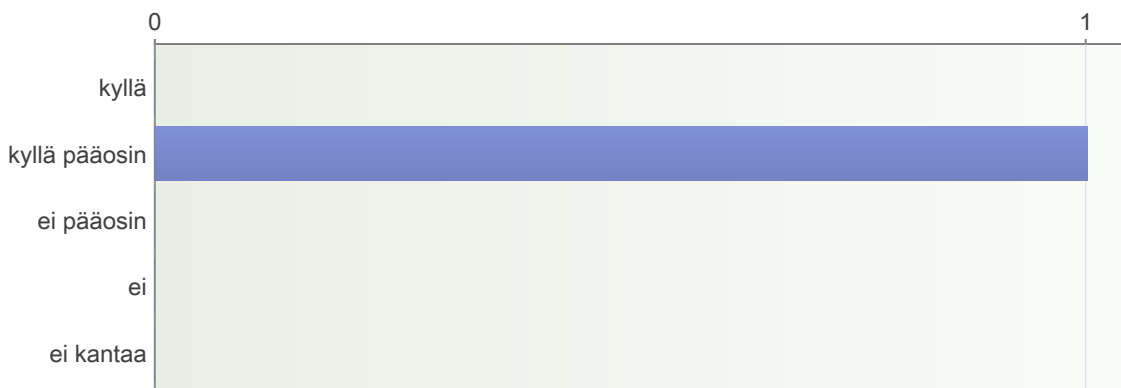


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Nyt lausuttavana olevasta lakiehdotuksista puuttuvat rahoitukseen vaikuttavat valinnanvapausmalli ja monikanavarahoituksen purkaminen.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

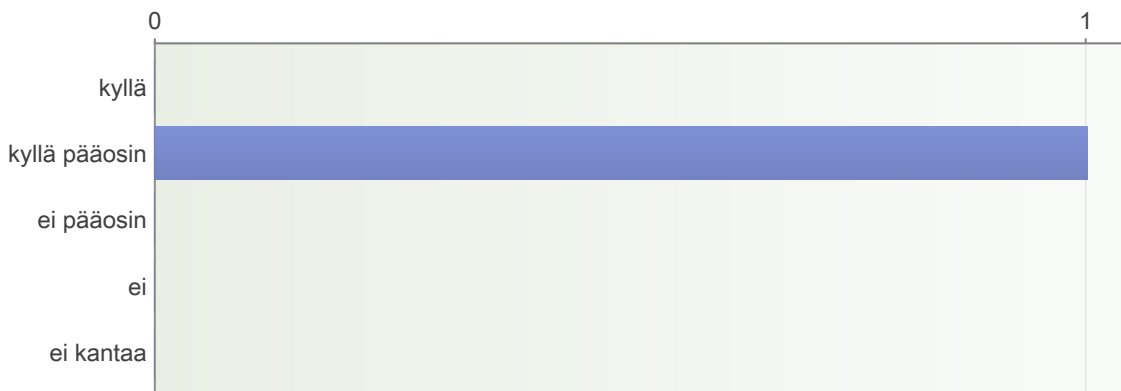
- Nyt lausuttavana olevasta lakiehdotuksista puuttuvat rahoitukseen vaikuttavat valinnanvapausmalli ja monikanavarahoituksen purkaminen.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

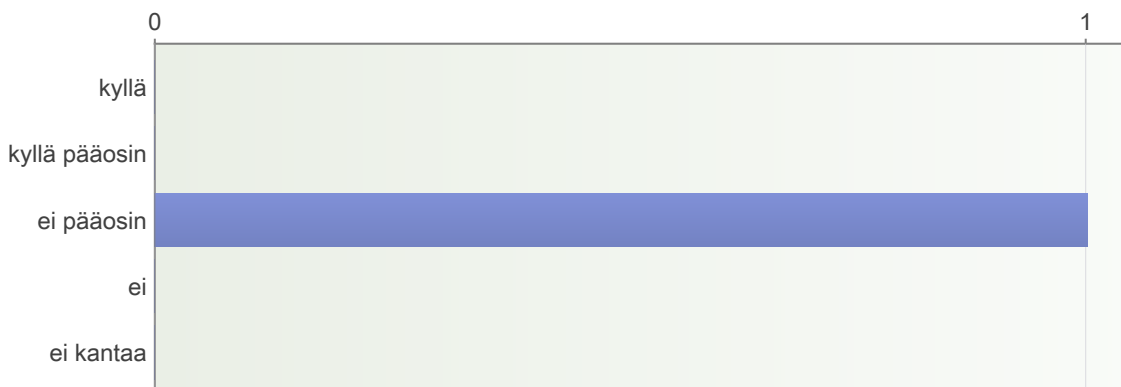
- Maakuntajakolaissa olisi syytä ottaa kantaa tilanteeseen, kun maakunnassa on vain yksi kunta.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

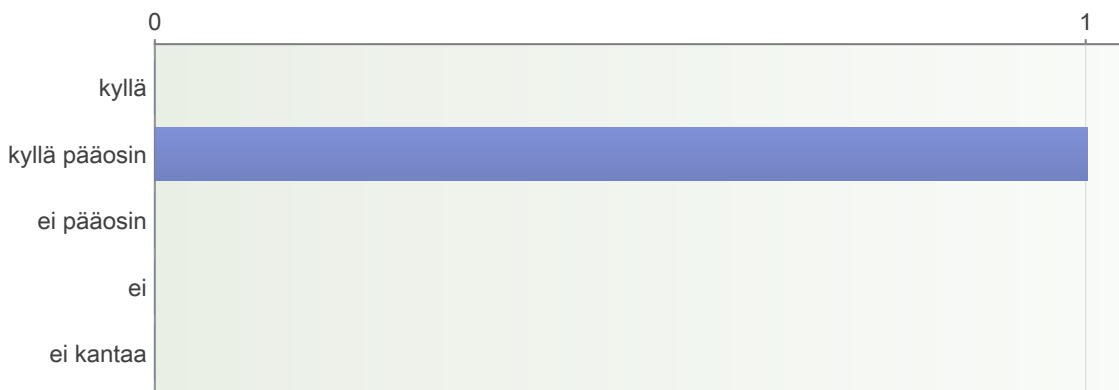


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Esityksessä ehdotetut tasausjärjestelyt ovat välttämättömiä. Valtionosuusjärjestelmä on muutoksen vuoksi erittäin monimutkainen ja sen tarkoitus perustuu kuntien välisten kustannus-, tarve- ja tulopohjan erojen sekä maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaamiseen. Koko järjestelmä vaatii uudistamista siirtymäajan jälkeen. Kuntien valtionosuusjärjestelmän ja kunnallisvarotuksen sisällä olisi kuitenkin mahdollista tehdä suurempia muutoksia, joilla kuntien välisen tasauksen tarve pienenesi. Peruskoulun ja keskiasteen koulutuksen kuntien omarahoitusosuuden laskeminen pelkästään kunnan väkiluvun perusteella heikentää vanhusvoittoisten ja muuttotappioisten kuntien mahdollisuutta rahoittaa omilla verotuloillaan kuntalaisille tarjottavien palvelujen laatua ja laajuutta. Vaikutusten oikeaksi kohdentamiseksi vähintään puolet kuntien omarahoitusosuudesta tulisi perustua kunnan 6 – 30 vuotiaisiin henkilöihin. Tällöin myös rahoitusperiaate totuisi tasapuolisemmin eri kuntien välillä. Verotulotasauksen määrä pienenesi merkittävästi, jos kunnallisverosta tehtäviä vähennyksiä siirrettäisiin suhteellisuuttaan enemmän valtionverotuksesta toteutettavaksi, jolloin kuntakohtaiset erot efektiivisen ja todellisen veroprosentin osalta pienenisivät.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Syrjäisyyskriteerin merkityksen pienentyminen vaikeuttaa harvaan asutun kunnan palvelujen käytön takaamista kuntalaisille tasapuolisesti. Kunnan vastuulle on jäämässä mm. asiointi- ja koulumatkaliikenteen järjestäminen myös muille kuin peruskoululaisten koulumatkoille. On myöskin huomattava, että peruskoulun yksikkökustannuksissa ei ole huomioitu kuin puolet koulukuljetusten tosiasiallisesta kustannuksesta, koska odotusaikasääntöjen mukaan joudutaan järjestämään paljon yksilöllisiä kuljetuksia.

37. 35. Vapamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

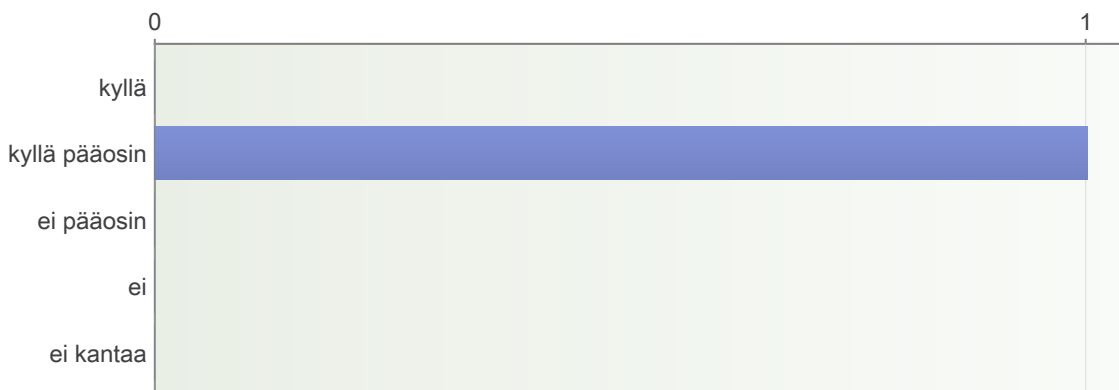
- Pysyvän tasaustuloksen määrittäminen kunnan vuoden 2018 toimintakatteeseen ja poistojen kautta asettaa Rautjärven kaltaisen kunnan, joka menetti maksimimäärän valtionosuutta vuoden 2015 valtionosuusuudistuksessa nopeuttamaan talouden tasapainotusta, jotta tasaustulosta jäi kunnan talouden pitkän ajan tasapainon kannalta kestäväksi tasolle.

Tasaustuloksen laskennassa tulee ottaa huomioon sote-menojen osuus toimintakatteesta ja käsitellä erotus niin, että toimintakatteeseen parantuessa suhteellisesti se korottaa tasattavaa määrää ja päinvastoin. Tällöin siirtymävaiheessa tasataisiin kuntakohtaisia eroja, jotka ovat syntyneet sote-talouden hyvän tai heikon hoidon ansiosta.

Rautjärven kaltaisia kuntia varten olisi syytä valmiiksi miettiä keinot, joilla mahdollinen pysyvä talouden kriisiytminen voidaan estää, kun talouden ongelmien syynä eivät ole kunnan menojen korkea taso. Rautjärven osalta kohtuullisia keinoja ovat edellä esityt muutokset keskiasteen omarahoitusosuuden muuttamiseksi ja syrjäisyystekijän vaikutuksen vahvistamiseksi.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kun rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksella, ongelmakohtat liittyvät maakuntien itsehallinnolliseen asemaan sekä järjestelmän kannustavuuteen. Maakuntien oma verotusoikeus olisi poliittisen päätöksenteon vastuunkannon kannalta parempi vaihtoehto ja itsehallinnon tunnuspiirre.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kunnallisveroprosenttien alentaminen 12,30 prosenttiyksiköllä edellyttää kunnallisveron efektiivisyyden parantamista siirtämällä kunnallisveroista tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Samalla se vähentäisi verotulotasauksen määrää kuntien välillä.

Yhteistoverotuottojen leikkaaminen vähentää kannustimia kuntien elinvoiman kehittämiseen.

Varainsiirtoverotuksessa on huomioitava se, ettei kunnille aiheudu veroseuraamuksia omaisuusjärjestelyissä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

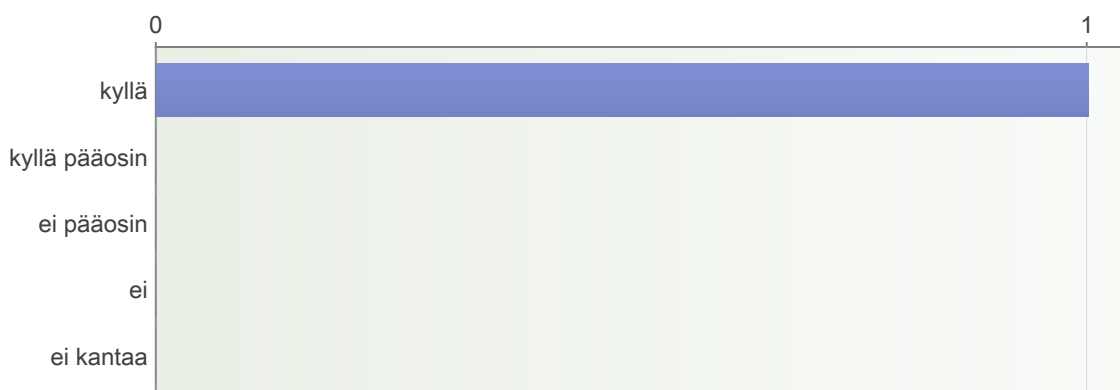
Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Rautjärven kunnan vaikutusvalta vähenee kuntalaisten hyvinvointia koskevissa asioissa, koska sen hyväksyntää ei enää tarvita maakunnallisten palvelujärjestelmien rakentamisessa.

Poistojen osuus kunnan taloudesta nousee 6,6 prosentista 14,2 prosenttiin, jolloin kunnan talouden omaisuudesta johtuva kriisiytymisriski kasvaa huomattavasti. Verotulojen ja valtionosuuksien pienentyessä suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa.

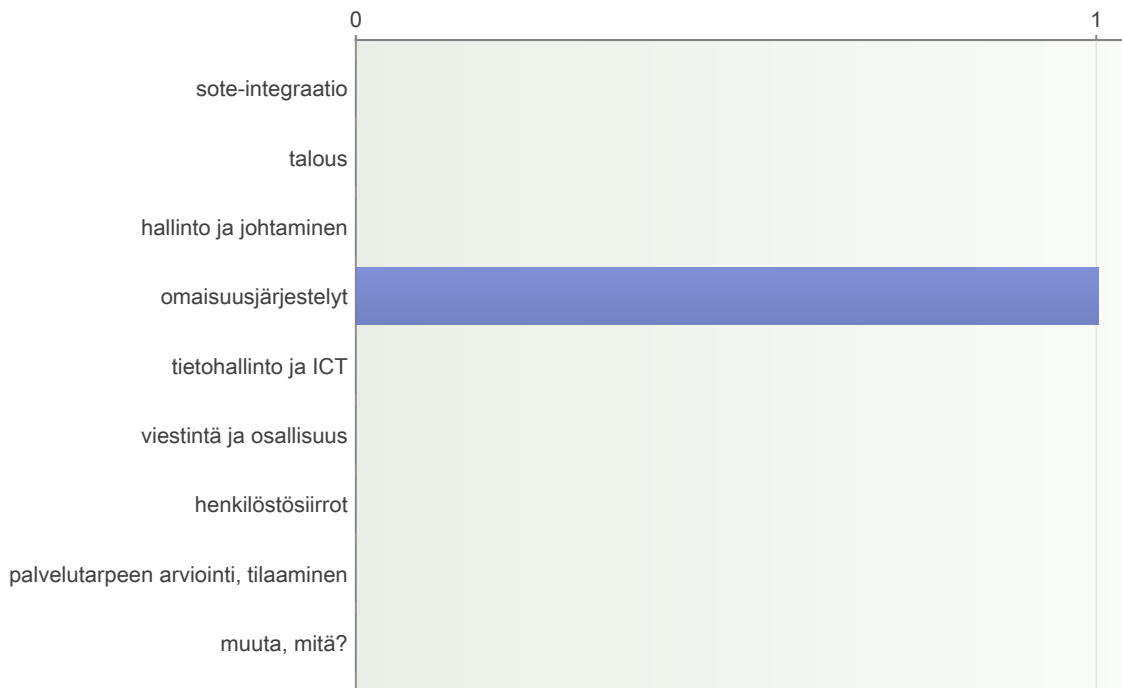
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Tehtävistä suoriutuminen on hyvin pitkälle riippuvainen valtion toimista. Valtion tiukan ohjauksen alla säästötavoitteen toteuttaminen, alijäämien kattamisvelvoite ja arviointimenettelyn kriteerit, lainanottomahdollisuuksien rajoittaminen sekä toimintavapauden rajoitukset palvelutuotannossa sanelevat maakuntien taloudelliset reunaehdot. Kun maakunnilla ei ole omaa verotusoikeutta, mahdollisuudet tehdä taloutta koskevia ratkaisuja ovat melko pienet.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1



46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.